

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Wspieranie zatrudnienia ludzi młodych: pomost do zatrudnienia dla kolejnego pokolenia«”

(COM(2020)276 final)

„Wniosek w sprawie zalecenia Rady dotyczącego »Pomostu do zatrudnienia – wzmocnienia gwarancji dla młodzieży« i zastępującego zalecenie Rady z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży”

(COM(2020) 277 final – 2020/132(NLE))

(2021/C 10/08)

Sprawozdawczyni: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Współsprawozdawca: **Michael McLOUGHLIN**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 12.8.2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	9.9.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	29.10.2020
Sesja plenarna nr	555
Wynik głosowania	220/0/2
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje to, że wraz ze wzmocnioną gwarancją dla młodzieży państwa członkowskie otrzymują zestaw środków do walki z bezrobociem młodzieży, a wśród nich różne narzędzia, takie jak przygotowanie zawodowe, staże, szkolenia i oferty zatrudnienia, oraz wzywa do podjęcia dalszych działań, aby przekształcić je w stały instrument. Wyraża jednak ubolewanie, że środki te nie są wyważone i koncentrują się głównie na edukacji i umiejętnościach, a w mniejszym stopniu na aktywnej polityce rynku pracy. W czasie kryzysu po pandemii COVID-19 unijna młodzież, która jest najbardziej dotknięta bezrobociem, powinna mieć dostęp do wysokiej jakości miejsc pracy.

1.2. Komitet wzywa państwa członkowskie do podjęcia dalszych działań wzmacniających czwartą i pierwszą zasadę Europejskiego filaru praw socjalnych, aby wspierać współpracę międzysektorową i wielopoziomową z myślą o wdrożeniu **holistycznego i zintegrowanego podejścia do wspierania młodych ludzi** napotykających szereg barier na drodze do **włączenia społecznego oraz integracji edukacyjnej i integracji na rynku pracy**.

1.3. EKES apeluje o natychmiastowe przyjmowanie na staże młodzieży zarejestrowanej w ramach gwarancji dla młodzieży. Odpowiednie rozwiązanie, **takie jak możliwość podjęcia dobrej jakości pracy lub szkolenia**, należy zapewnić szybko, tj. w ciągu 4 miesięcy. Należy wziąć pod uwagę długotrwałe czasem procedury walidacji uczenia się pozaformalnego lub nieformalnego, które można połączyć z dostępnością ofert szkoleniowych w określonym terminie.

1.4. EKES zwraca uwagę, że wsparcie dla osób młodych należy rozpocząć od **walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego**, co w idealnej sytuacji powinno prowadzić do uzyskania kwalifikacji, które jasno określają europejskie ramy kwalifikacji (ERK) bądź krajowe ramy kwalifikacji (KRK), oraz tytułu zawodowego lub certyfikacji. Aby osiągnąć cel czterech miesięcy oraz zapewnić indywidualne wsparcie, systemy walidacji i oferta szkoleniowa powinny być **elastyczniejsze i sprawniejsze**.

1.5. Komitet wzywa do podjęcia inicjatywy UE na rzecz zapewnienia **jakościowego i włączającego doradztwa i poradnictwa już na etapie wczesnej edukacji szkolnej**, aby ludzie młodzi mogli uzyskać więcej informacji na temat dalszego kształcenia, a następnie na temat możliwości zawodowych w kontekście transformacji ekologicznej i cyfrowej na rynku pracy.

1.6. EKES zauważa, że oferty zatrudnienia dla młodzieży NEET (młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się) muszą być zgodne z przepisami prawa pracy i układami zbiorowymi oraz regulacjami podatkowymi, aby uniknąć długotrwałej niepewności zatrudnienia młodych pracowników otrzymujących wsparcie w ramach gwarancji dla młodzieży. Oferty zatrudnienia osób młodych muszą zapewniać **godziwe wynagrodzenie i godziwe warunki pracy, dostępne miejsca pracy, bezpieczeństwo i higienę pracy, demokrację w miejscu pracy** zgodne z ustawodawstwem krajowym, a także poszanowanie porozumień zbiorowych lub sektorowych. EKES zaleca, by państwa członkowskie stosowały aktywną politykę rynku pracy w celu tworzenia miejsc pracy dla młodych ludzi w sektorze publicznym i prywatnym oraz w celu zapewnienia długoterminowych rozwiązań. Krótkoterminowe i tymczasowe umowy mogą rozwiązać pilne problemy, ale długotrwałe niepewne zatrudnienie jest szkodliwe zarówno dla osób młodych, jak i dla przedsiębiorstw i gospodarki.

1.7. Komitet sugeruje przygotowanie, we współpracy z **odpowiednimi partnerami społecznymi i podmiotami społeczeństwa obywatelskiego na szczeblu unijnym, krajowym i lokalnym** zaangażowanymi w opracowanie, wdrażanie i ocenę gwarancji dla młodzieży, **ram jakościowych** regulujących ten program, aby każda oferta pracy spełniała określony standard. Ponieważ na funkcjonowanie gwarancji dla młodzieży przeznaczono większe środki publiczne oraz fundusze UE, niezwykle istotne jest monitorowanie **jakości oferty przy użyciu kryteriów jakości i warunkowości** ⁽¹⁾ dla ofert zatrudnienia młodzieży. Z zadowoleniem przyjmujemy prace Europejskiej Konfederacji Związków Zawodowych (ETUC) oraz Europejskiego Forum Młodzieży (EYF) w tym zakresie.

1.8. EKES z zadowoleniem przyjmuje sugestie Komisji dotyczącą poprawy **informacji zwrotnych po znalezieniu nowej pracy i monitorowania gwarancji dla młodzieży**, aby w jeszcze większym stopniu usprawnić te aspekty z myślą o skutecznych strategiach politycznych na rzecz młodzieży. EKES wzywa państwa członkowskie do wdrożenia zarówno **jakościowego, jak i ilościowego monitorowania** krajowych programów gwarancji dla młodzieży na podstawie wspólnie uzgodnionych ram wskaźników. Monitorowanie należy przeprowadzać co roku i udoskonalać je wykazem jakościowym. Mechanizmy **monitorowania i oceny** powinny być również ukierunkowane na jakość, angażować podmioty społeczeństwa obywatelskiego, w tym organizacje młodzieżowe, a także uwzględniać bezpośredni wkład osób młodych.

1.9. EKES wzywa do podjęcia – na szczeblu europejskim i krajowym – **współpracy na rzecz skutecznej polityki społecznej oraz polityki w dziedzinie zatrudnienia, kształcenia i szkolenia**, opartej na sojuszach między ministerstwami, publicznymi służbami zatrudnienia, partnerami społecznymi, organizacjami młodzieżowymi, krajowymi radami młodzieżowymi i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami, z myślą o znalezieniu najlepszego rozwiązania dla osób młodych i zapewnieniu skuteczniejszych **działań informacyjnych dla osób w potrzebie**, ze zwróceniem szczególnej uwagi na **włączenie osób w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej i na zapewnienie równouprawnienia płci**.

1.10. Komitet zaleca Komisji przeprowadzenie badania na szczeblu UE na temat wpływu **kryzysu związanego z COVID-19 na wczesne kończenie nauki i wyższy odsetek młodzieży NEET**. Zaleca również **przegląd danych Eurostatu dotyczących stopy bezrobocia młodzieży**, aby uwzględnić w nich również osoby młode, począwszy od wieku zakończenia kształcenia obowiązkowego w danym państwie do wieku 30 lat (a zatem nie tylko w przedziale wiekowym 18–25 lat) i zapewnić **odpowiednie środki wsparcia oraz stosowny poziom finansowania unijnego i dostęp do niego** w ramach gwarancji dla młodzieży.

1.11. EKES wzywa państwa członkowskie UE do zapewnienia wydajnych środków w dziedzinie kształcenia, szkolenia i rynku pracy, aby skutecznie wspierać młodzież. Trzeba zadbać o to, by: a) odpowiedni wiek kończenia edukacji oraz b) trwałe inwestycje publiczne we włączające i dobrej jakości kształcenie i szkolenie zmniejszyły odsetek **osób młodych o niskich umiejętnościach i kwalifikacjach oraz młodzieży NEET**.

1.12. EKES apeluje o skuteczne wspieranie **publicznych służb zatrudnienia**, aby umożliwiały dalsze kształcenie i szkolenie oraz zapewniały wysokiej jakości zatrudnienie. Zauważa, że **podwyższenie** granicy wieku dla dostępu do gwarancji dla młodzieży nie może oznaczać niższej jakości opcji oferowanych przez publiczne służby zatrudnienia ani dodatkowej presji na te służby lub na systemy kształcenia i szkolenia, które borykają się ze wzrostem popytu. EKES zwraca się o dodatkowe wzmocnienie **zdolności publicznych służb zatrudnienia** oraz lepsze informowanie obywateli o dostępnym kształceniu zawodowym, możliwych stażach i wysokiej jakości ofertach pracy w przedsiębiorstwach.

1.13. Komitet zaleca ulepszenie **portalu Europass** poprzez zamieszczanie w różnych językach, również w głównych językach migrantów, uchodźców i osób ubiegających się o azyl, wiarygodnych informacji dla młodych osób poszukujących pracy, w tym osób z niepełnosprawnościami.

⁽¹⁾ Zob. sugestie ETUC dotyczące kryteriów jakości przedstawione w rezolucji ETUC na rzecz młodzieży „Revisited fight against youth unemployment” [Nowe spojrzenie na walkę z bezrobociem młodzieży], 2020.

1.14. EKES wzywa państwa członkowskie do dalszej współpracy, której efektem będzie odzwierciedlenie najważniejszych reform dotyczących gwarancji dla młodzieży w **instrumentach prawnych regulujących odpowiednie finansowanie**. EKES wzywa Komisję do **zwiększenia funduszy UE** dostępnych na potrzeby gwarancji dla młodzieży, z uwzględnieniem wszystkich **inwestycji unijnych, wszystkich istniejących programów UE** oraz oceny wykorzystania funduszy UE. Należy skuteczniej przekazywać informacje na temat funduszy UE dla gwarancji dla młodzieży osobom pomagającym młodzieży, a państwa członkowskie powinny otrzymywać wytyczne w swoich językach. EKES z zadowoleniem przyjmuje to, że ukierunkowane wsparcie dla młodzieży zostanie włączone do **europejskiego semestru**.

1.15. EKES wzywa do zaangażowania partnerów społecznych i innych odpowiednich zainteresowanych stron we **wdrażanie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+)**, zagwarantowanego na mocy europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Takie zaangażowanie powinno zostać rozszerzone na instrument finansowy UE wspierający wzmocnioną gwarancję dla młodzieży w kolejnych wieloletnich ramach finansowych (WRF) na lata 2021–2027. Zapewniłoby to partycypacyjne programowanie i skuteczne monitorowanie jej wdrażania, tak aby fundusze rzeczywiście docierały do potrzebujących.

1.16. EKES z zadowoleniem przyjmuje plan Komisji dotyczący ustanowienia **ram monitorowania w zakresie dostępu do ochrony socjalnej** i zapewnienia rozwiązań w celu zagwarantowania odpowiednich warunków pracy dla osób pracujących w ramach platform cyfrowych, ponieważ w innym przypadku praca zlecana za pośrednictwem platform społecznościowych (ang. *crowdworking*) i praca za pośrednictwem platform internetowych nie zapewniają najlepszych długoterminowych rozwiązań w zakresie wysokiej jakości zatrudnienia dla młodych ludzi w ramach gwarancji dla młodzieży.

1.17. EKES proponuje powiązać przygotowywaną **europejską gwarancję dla dzieci z gwarancją dla młodzieży**, aby skuteczniej wspierać osoby młode z dziećmi, niezależnie od tego, czy są zatrudnione czy bezrobotne.

1.18. EKES zachęca **Komisję** do opracowania **planu działania na rzecz gospodarki społecznej**, aby skutecznie wspierać młodych **przedsiębiorców i przedsiębiorstwa typu start-up**, a także zwiększać ekologiczne umiejętności na szczeblu lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem słabszych grup i przy udziale odpowiednich partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

1.19. Komisja sugeruje, aby państwa członkowskie zachęcały przedsiębiorstwa do zatrudniania bezrobotnych młodych osób i zapewnienia im **wysokiej jakości ofert zatrudnienia**. EKES zauważa, że istotnie dobrym rozwiązaniem mogłyby być **zachęty na rzecz zatrudnienia, dopłaty do wynagrodzeń i premie rekrutacyjne oraz zachęty podatkowe dla przedsiębiorstw**, przy czym należy jednocześnie zapewnić dostęp do odpowiednich możliwości szkoleniowych. Zachęty dla przedsiębiorstw powinny stanowić skuteczne rozwiązanie dopasowane do ich średnio- i długoterminowych planów biznesowych.

1.20. EKES zaleca przeprowadzenie badania na szczeblu UE służącego określeniu **istniejących mikroreferencji** oraz zdefiniowaniu potrzeb i interesów europejskich przedsiębiorstw, pracodawców, pracowników i osób poszukujących pracy co do uzyskiwania mikroreferencji i ubiegania się o nie, zwłaszcza z myślą o młodych ludziach.

1.21. EKES z zadowoleniem przyjmuje sugestię Komisji dotyczącą rozwijania dialogu społecznego na rzecz zwiększenia dostępności przygotowania zawodowego, a także **wzywa do skutecznego monitorowania wdrażania zalecenia Rady w sprawie europejskich ram jakości i skuteczności przygotowania zawodowego** ⁽²⁾ na szczeblu krajowym i na poziomie przedsiębiorstw. Istotna jest ocena i poprawa jakości przygotowania zawodowego pod kątem kryteriów europejskich ram jakości i skuteczności przygotowania zawodowego.

1.22. EKES wzywa Komisję, aby wspierała **europejską sieć uczniów zawodu**, określając jasny mandat zapewniający wsparcie uczniom zawodu zgodnie z europejskimi ramami jakości i skuteczności przygotowania zawodowego.

2. Kontekst i uwagi ogólne

2.1. Zalecenie Rady w sprawie gwarancji dla młodzieży przyjęte w kwietniu 2013 r., kiedy to zakłócenia gospodarcze i finansowe oraz kryzys gospodarczy doprowadziły do **najwyższej stopy bezrobocia** wśród obywateli Europy, w tym wielu osób młodych.

⁽²⁾ Dz.U. C 153 z 2.5.2018, s. 1.

2.2. Pandemia COVID-19 spowodowała głęboką recesję gospodarki europejskiej oraz postępujący wzrost stopy bezrobocia. W czerwcu 2020 r. 3 mln młodych ludzi w wieku poniżej 25 lat w UE były bezrobotne (17,1 % ogółu ludności aktywnej zawodowo w tej grupie) ⁽³⁾ i oczekuje się ⁽⁴⁾, że do końca roku liczba ta wzrośnie do 4,8 mln (26,2 %). Oczekuje się również, że liczba młodzieży NEET zwiększy się z 4,9 mln do 6,7 mln. Intensyfikacja wdrażania gwarancji dla młodzieży odbywa się **terminowo**, aby w XXI wieku nie dopuścić do najwyższych poziomów bezrobocia w historii UE ⁽⁵⁾. We wniosku w sprawie wzmocnionej gwarancji dla młodzieży uwzględniono zestaw środków, które mają wspomóc państwa członkowskie w walce z bezrobociem młodzieży, poprzez różne narzędzia, takie jak oferty przygotowania zawodowego, staże, szkolenia i oferty pracy. Głównym celem wniosku jest **przejście od kształcenia do zatrudnienia oraz integracja na rynku pracy osób młodych do 30 roku życia w ciągu 4 miesięcy od momentu rejestracji w publicznych służbach zatrudnienia lub u podmiotu realizującego program gwarancji dla młodzieży**.

2.3. Ostatni kryzys gospodarczy pokazał, że skutki takich okresów odczuwają najbardziej młodzi ludzie. Ich **sytuacja na rynku pracy jest trudniejsza**, a ochrona socjalna znikoma, lub wręcz żadna. Wiele z tych osób zaciągnęło **kredyty studenckie, nie ma środków na rozwijanie swoich umiejętności i jest narażonych na wysokie ryzyko chorób psychicznych** z powodu bierności zawodowej. Bezrobocie młodzieży ma długofalowe konsekwencje dla poszczególnych osób, które w sumie tworzą tzw. stracone pokolenie. Eurofound ⁽⁶⁾ obliczył, że podczas wielkiej recesji gospodarki europejskie traciły około 162 mld EUR rocznie w wyniku braku działania na rzecz integracji osób młodych. Bezrobocie młodzieży może mieć negatywny wpływ **nie tylko na gospodarkę, ale i na całe społeczeństwo**, gdy młodzi obywatele tracą zainteresowanie udziałem w życiu demokratycznym i społecznym.

2.4. Młodzież NEET stanowi **zróżnicowaną grupę**. Należą do niej młode osoby o różnym poziomie umiejętności, kwalifikacji formalnych i przebiegu życia osobistego. Niektóre systemy edukacji nie są na tyle elastyczne, aby umożliwić **drożność** pomiędzy różnymi sektorami edukacji. Należy zapewnić młodzieży NEET skuteczne rozwiązania w zależności od indywidualnego poziomu kwalifikacji i umiejętności. Należy zapewnić **ukierunkowane wsparcie społeczne oraz wsparcie w zakresie zatrudnienia i kształcenia**, które powinno dotrzeć w szczególności do osób w trudnej sytuacji i wywodzących się ze środowisk defaworyzowanych społeczno-ekonomicznie. Potrzebne są **równouprawnienie płci i równe szanse** dla migrantów i uchodźców, mniejszości, Romów i młodych osób z niepełnosprawnościami. Osoby o niskich kwalifikacjach i młode osoby wcześniej kończące naukę powinny otrzymać pomoc, aby móc **poprawić swoje umiejętności i kompetencje i osiągnąć kwalifikacje „na poziomie 3 lub 4 ERK”** w zależności od uwarunkowań krajowych. Umożliwiłoby to integrację tych osób na rynku pracy zgodnie z zaleceniem Rady w sprawie ścieżek poprawy umiejętności ⁽⁷⁾.

2.5. Młodych dorosłych definiuje się jako **osoby w wieku od zakończenia kształcenia obowiązkowego ⁽⁸⁾ do 30. roku życia**. W zmienionej gwarancji dla młodzieży rozszerzono wsparcie do 30. roku życia i przewidziano skuteczne wsparcie dla osób, które chcą uzyskać **godne zatrudnienie oraz możliwość podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania**. Wczesne kończenie nauki przez osoby młode i brak inwestycji publicznych w edukację włączającą dla wszystkich przyczyniają się do wysokiego odsetka **młodzieży o niskich umiejętnościach i kwalifikacjach**. Zwiększa to zapotrzebowanie na środki mające na celu włączenie jej do dalszego kształcenia i integrację na rynku pracy.

2.6. Z powodu obecnego kryzysu mogą zniknąć miejsca pracy tworzone w różnych branżach. Zgodnie z czwartą zasadą Europejskiego filaru praw socjalnych, „młodzi ludzie mają **prawo do dalszego kształcenia, przyuczenia do zawodu, stażu lub dobrej oferty zatrudnienia** w ciągu 4 miesięcy od uzyskania statusu bezrobotnego lub ukończenia edukacji”. Pierwszą zasadę Europejskiego filaru praw socjalnych należy również stosować przy udzielaniu osobom młodym wsparcia w zakresie przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji oraz zwalczaniu wczesnego kończenia nauki, aby zapewnić im „**prawo do edukacji włączającej, charakteryzującej się dobrą jakością, szkoleń i uczenia się przez całe życie**”. Państwa członkowskie powinny zagwarantować te prawa, wspierając współpracę międzysektorową i wielopoziomową z myślą o wdrożeniu zintegrowanego podejścia do wspierania młodych ludzi, napotyających wiele barier w osiągnięciu **włączenia społecznego, nie tylko w dziedzinie zatrudnienia ⁽⁹⁾**.

⁽³⁾ Eurostat, dane pobrane w sierpniu 2020 r.

⁽⁴⁾ Intereconomics, artykuł „COVID-19 Crisis: How to Avoid a »Lost Generation«” [Kryzys związany z COVID-19: jak uniknąć straconego pokolenia], 2020.

⁽⁵⁾ 23,5 %, gdy we wrześniu 2013 r. bezrobotnych było 5,5 mln osób młodych (poniżej 25. roku życia) (Eurostat).

⁽⁶⁾ Eurofound, „Social inclusion of young people” [Włączenie społeczne osób młodych], 2015.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 484 z 24.12.2016, s. 1

⁽⁸⁾ Sieć Eurydice: Kształcenie obowiązkowe 2018/19. Wiek zakończenia obowiązkowej nauki w 7 państwach UE wynosi 15 lat, w 16 państwach 16 lat, w jednym państwie 17 lat i w 3 państwach 18 lat, natomiast w 5 niemieckich krajach związkowych wynosi on 16 lat, a w 11 krajach związkowych – 18 lat.

⁽⁹⁾ Europejskie Forum Młodzieży, Updated position on the Implementation of the Youth Guarantee [Zaktualizowane stanowisko w sprawie wdrażania gwarancji dla młodzieży], 2018.

3. Uwagi szczegółowe

3.1. Jak już stwierdziło Centrum Monitorowania Rynku Pracy EKES-u w badaniu dotyczącym zatrudnienia ludzi młodych z 2014 r.⁽¹⁰⁾, podczas wdrażania gwarancji dla młodzieży w państwach członkowskich UE pojawiło się **wiele przeszkód**, takich jak niska jakość oferty w ramach programu, interwencje podejmowane z opóźnieniem – po obiecany okresie czterech miesięcy – oraz niewystarczający zasięg informacji o oferowanym wsparciu dla młodych ludzi najbardziej oddalonych od rynku pracy (jak młodzież NEET). Aby lepiej wdrażać gwarancję dla młodzieży, potrzeba skuteczniejszych struktur **zarządzania**. Finansowanie powinno być odpowiednio ukierunkowane i zapewniać wyższy wskaźnik rejestracji osób młodych. W związku z tym **należy zagwarantować** większe **zaangażowanie odpowiednich zainteresowanych stron, takich jak organizacje młodzieżowe, krajowe rady młodzieży i inne odpowiednie organizacje pozarządowe, oraz partnerów społecznych na szczeblu europejskim, sektorowym, krajowym, jak również, w stosownych przypadkach, na szczeblu przedsiębiorstw, w opracowywanie, wdrażanie i ocenę programu gwarancji dla młodzieży, co może pomóc w zapewnieniu akceptacji i sprawnego wdrażania reform.**

3.2. Potrzebne jest wzmocniony **system mapowania**, aby zapewnić dogłębne zrozumienie **zróżnicowania młodzieży NEET**. Biorąc pod uwagę różnorodność młodzieży NEET, należącej do szczególnie narażonych grup osób młodych, monitorowanie wsparcia dla młodych ludzi należy połączyć z **intensywnymi badaniami** na potrzeby polityki opartej na dowodach, przy jednoczesnym poszanowaniu przepisów o ochronie danych. Dotarcie do młodzieży NEET jest utrudnione, dlatego konieczna jest zintegrowana oferta usług socjalnych i zatrudnienia – zarówno publicznych, jak i prywatnych – oparta na wiarygodnych dowodach i danych.

3.3. Zaangażowanie partnerów społecznych i odpowiednich zainteresowanych stron we **wdrażanie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+)**, zgodnie z europejskim kodeksem postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, powinno zostać rozszerzone na instrument finansowy UE służący wspieraniu wzmocnionej gwarancji dla młodzieży w kolejnych WRF (2021–2027). Zapewniłoby to partycypacyjne programowanie i skuteczne monitorowanie wdrażania gwarancji, tak aby fundusze rzeczywiście docierały do potrzebujących.

3.4. W tym kontekście skuteczne wsparcie społeczne, a także wsparcie w zakresie zatrudnienia oraz kształcenia i szkolenia musi zaczynać się od **współpracy między właściwymi ministerstwami i służbami wsparcia**. Należy stworzyć sojusze między ministerstwami, publicznymi służbami zatrudnienia, organizacjami młodzieżowymi, krajowymi radami młodzieży i innymi odpowiednimi organizacjami pozarządowymi, partnerami społecznymi oraz innymi zainteresowanymi stronami, aby znaleźć najlepsze rozwiązania dla osób młodych. W nowej gwarancji dla młodzieży trzeba zająć się przede wszystkim niedociągnięciem z poprzedniej edycji, czyli niedotrzymaniem **celu terminu czterech miesięcy**. Należy **zwiększyć zdolności** i zaakcentować **znaczenie publicznych służb zatrudnienia**, aby jak najlepiej zapewniały wysokiej jakości zatrudnienie. Organizacje pozarządowe i przedsiębiorstwa społeczne mogą również wesprzeć młodych ludzi, oferując im zatrudnienie tymczasowe i staże. Trzeba lepiej informować o **dostępnych miejscach pracy** w przedsiębiorstwach, ponieważ publiczne służby zatrudnienia nie mogą zapewnić wsparcia, jeśli nie ma takich miejsc lub informacji o nich. Jeśli chodzi o zaangażowanie prywatnych służb zatrudnienia, konieczne jest zapewnienie młodym ludziom bezpłatnego wsparcia w ramach gwarancji dla młodzieży jako wsparcia publicznego.

3.5. Trzeba nadal zacieśniać powiązania ze społecznościami, organizacjami młodzieżowymi i innymi grupami społecznymi oraz usprawniać skierowane do nich działania informacyjne zgodnie z niektórymi przykładami przedstawionymi w dokumencie roboczym służb Komisji dołączonym do wniosku w sprawie zalecenia Rady dotyczącego „Pomostu do zatrudnienia – wzmocnienia gwarancji dla młodzieży”⁽¹¹⁾. Co istotne, w komunikacie „Wspieranie zatrudnienia ludzi młodych: pomost do zatrudnienia dla kolejnego pokolenia”⁽¹²⁾ uznano, że działania informacyjne skierowane do osób znajdujących się w najbardziej niekorzystnej sytuacji „pozostają niewystarczające”, co jeszcze bardziej uwidacznia podstawowe znaczenie **strategii informacyjnej** oraz jej różnych form.

3.6. Zauważamy, że zgodnie z analizami MOP⁽¹³⁾ dotyczącymi gwarancji dla młodzieży, że **brak zasobów [krajowych]** wywiera negatywny wpływ na zdolność krajów do zapewnienia całej młodzieży NEET możliwości pracy lub uczestnictwa w szkoleniach w ciągu czterech miesięcy”. **Zwiększenie budżetu na gwarancję dla młodzieży** zostaje przyjęte z zadowoleniem ze względu na rozszerzenie przedziału wiekowego osób, do których skierowana jest inicjatywa. EKES ubolewa jednak, że o ile w planie odbudowy dla Europy na ożywienie gospodarcze przewidziano 750 mld EUR, o tyle na gwarancję dla młodzieży przeznaczono jedynie 22 mld EUR. Według KE⁽¹⁴⁾ kwota ta obejmuje inwestycje realizowane

⁽¹⁰⁾ Badanie Centrum Monitorowania Rynku Pracy EKES-u dotyczące zatrudnienia ludzi młodych, 2014.

⁽¹¹⁾ SWD(2020) 124 final.

⁽¹²⁾ COM(2020) 276 final.

⁽¹³⁾ MOP, dokument roboczy „The European Youth Guarantee: A systematic review of its implementation across countries” [Europejska gwarancja dla młodzieży: systematyczny przegląd jej wdrażania w poszczególnych państwach], 2017.

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 276 final.

w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, w tym **współfinansowanie krajowe**. Komisja przedstawiła również wykorzystanie **dotatkowych funduszy**, w tym 55 mld EUR na lata 2020–2022 z inicjatywy REACT-EU i 86 mld EUR z EFS+, które państwa mogą przeznaczyć również na wsparcie zatrudnienia ludzi młodych, a także kilku innych funduszy. Tymczasem z badań⁽¹⁵⁾ wynika, że w ramach zmienionej gwarancji dla młodzieży można zapewnić skuteczne wsparcie przy środkach wysokości **co najmniej 50 mld EUR rocznie**. EKES wzywa Komisję do przedstawienia państwom członkowskim jasnych wyliczeń i wytycznych dotyczących pełnej kwoty inwestycji na szczeblu UE na rzecz wsparcia gwarancji dla młodzieży oraz oceny jej skutecznego wykorzystania. Ponieważ potrzebna jest trwałość mechanizmu wsparcia wzmocnionego inwestycjami publicznymi, z zadowoleniem przyjmujemy włączenie do europejskiego semestru ukierunkowanego wsparcia dla osób młodych.

3.7. EKES z zadowoleniem przyjmuje to, że w ramach inicjatywy politycznej proponuje się w ramach szerszego partnerstwa z partnerami społecznymi i organizacjami młodzieżowymi ukierunkowane podejście do osób znajdujących się w trudnej sytuacji oraz położenie akcentu na aspekcie płci. Takie partnerstwa muszą działać **poza stolicami państw, w społecznościach lokalnych i uzyskiwać informacje zwrotne bezpośrednio od osób młodych**. Ważne jest wspieranie osób młodych w rozpoczynaniu życia rodzinnego, a przyszła **europejska gwarancja dla dzieci** powinna zawierać przepisy dotyczące zatrudnionych i bezrobotnych osób młodych z dziećmi, łączące tę politykę z gwarancją dla młodzieży.

3.8. EKES z zadowoleniem przyjmuje propozycje wspierania przedsiębiorczości młodzieży zawarte w **planie działania Komisji na rzecz gospodarki społecznej** i ujęte w nim przepisy dotyczące umiejętności ekologicznych na szczeblu lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem grup znajdujących się w trudnej sytuacji. Komitet zwraca się do Komisji Europejskiej o włączenie odpowiednich partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, zwłaszcza organizacji młodzieżowych, w proces opracowania takiego planu działania. Chodzi o to, by uwzględnić w nim doświadczenia osób młodych, praktykantów, stażystów i młodych pracowników. **Należy wspierać przedsiębiorstwa typu start-up zakładane przez młodych ludzi i promować kształcenie w zakresie przedsiębiorczości**. Możliwości prowadzenia działalności na własny rachunek w gospodarce cyfrowej i zielonej gospodarce oferowane **grupom dyskryminowanym i znajdującym się w trudnej sytuacji** muszą być zgodne z ukierunkowanymi informacjami i poparte konkretnym wsparciem dla tych grup. **Organy pośredniczące**, takie jak publiczne służby zatrudnienia, organizacje młodzieżowe, krajowe rady młodzieży, inne odpowiednie organizacje pozarządowe i związki zawodowe, odgrywają w tym kontekście zasadniczą rolę.

3.9. W celu stworzenia **skutecznych strategii** dla wszystkich grup młodych ludzi w potrzebie należy jasno określić populację objętą gwarancją dla młodzieży. Obniżenie **wieku zakończenia obowiązkowej nauki** w poszczególnych państwach może mieć szkodliwy wpływ i zwiększyć liczbę młodzieży NEET. EKES z zadowoleniem przyjmuje podwyższenie wieku, którego dotyczy gwarancja dla młodzieży; już w 2013 r.⁽¹⁶⁾ zalecił podniesienie **limitu wiekowego** dostępu do gwarancji dla młodzieży do 30 lat, zwłaszcza w krajach, w których występuje wyższa stopa bezrobocia młodzieży. W związku z tym zaleca jednak ostrożność w odniesieniu do jakości i zdolności. Konieczne może być **zapewnienie państwom członkowskim elastyczności** w określaniu przedziału wiekowego osób, które należy wspierać. Z populacji o rozszerzonym przedziale wiekowym nie powinno się wykluczać osób młodych, które mają pewne doświadczenie zawodowe i uprawnienia do otrzymywania **zasiłków dla bezrobotnych**. Ważne jest jednak, aby jasno określić przedział wiekowy populacji objętej gwarancją dla młodzieży.

3.10. Komisja sugeruje, aby państwa członkowskie zachęcały przedsiębiorstwa do zatrudniania bezrobotnych osób młodych i **oferowania im wysokiej jakości zatrudnienia**. Musimy jak najlepiej dopasować miejsca pracy do **kwalifikacji i zainteresowań** młodych bezrobotnych oraz motywować ich za pomocą dobrej jakości ofert **podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania**. **Te oferty szkoleń muszą sprzyjać włączeniu społecznemu** i umożliwić młodym ludziom utrzymanie zatrudnienia. EKES uważa jednak, że państwa członkowskie powinny mieć możliwość elastycznego decydowania o tym, czy chcą rozszerzyć zakres programu gwarancji dla młodzieży, czy też nie, uwzględniając charakter i zakres bezrobocia młodzieży na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

3.11. Samo wzmocnienie gwarancji dla młodzieży nie jest podczas kryzysu wystarczającym celem i potrzebne są **natychmiastowe środki** mające pomóc osobom młodym. **Aktywna polityka rynku pracy** w państwach członkowskich musi zapewniać **długoterminowe rozwiązania dla osób młodych, wysokiej jakości zatrudnienie**, dobre warunki pracy oraz sprawiedliwe procedury rekrutacji i przedłużenia umowy o pracę. Należy przestrzegać przepisów prawa pracy i układów zbiorowych i informować o nich, w szczególności w zakresie powiązania poziomu kwalifikacji z poziomem wynagrodzenia, jak również pod kątem demokracji w miejscu pracy. Osoby młode na rynku pracy powinny być traktowane w ten sam sposób co osoby dorosłe, zwłaszcza pod względem otrzymywania takiego samego minimalnego wynagrodzenia, dostępu do systemu emerytalnego i ochrony przed umowami niegwarantującymi pewności zatrudnienia (umowy zerogodzinowe), niepłatnymi stażami i fikcyjnym samozatrudnieniem. Krótkoterminowe i tymczasowe umowy dla osób młodych mogą rozwiązać pilne problemy, ale długotrwałe niepewne zatrudnienie jest szkodliwe zarówno dla nich, jak i dla przedsiębiorstw i gospodarki.

⁽¹⁵⁾ Intereconomics, artykuł „COVID-19 Crisis: How to Avoid a »Lost Generation«” [Kryzys związany z COVID-19: jak uniknąć straconego pokolenia], 2020.

⁽¹⁶⁾ Dz.U. C 271 z 19.9.2013, s. 101.

3.12. Elastyczność ma kluczowe znaczenie, jeśli chodzi o **czteromiesięczny** okres gwarancji dla młodzieży, jaki musi upłynąć od momentu rejestracji u podmiotu realizującego program gwarancji dla młodzieży, którym zwykle są publiczne służby zatrudnienia. Należy **natychmiast** ⁽¹⁷⁾ przedstawić ofertę pracy lub kształcenia lub zaproponować możliwość szkolenia, ale powinno to być również dobrej **jakości rozwiązanie i dobrej jakości oferta pracy lub kształcenia lub możliwość szkolenia**. Należy wziąć pod uwagę długotrwałe czasem procedury walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, które można połączyć z dostępnością ofert szkoleniowych w określonym terminie. Aby osiągnąć cel czterech miesięcy oraz zapewnić indywidualne wsparcie, systemy walidacji i oferta szkoleniowa powinny być **elastyczniejsze** i sprawniejsze.

3.13. Podstawą gwarancji dla młodzieży musi być dobrej **jakości doradztwo zawodowe i poradnictwo** w zakresie wczesnej edukacji szkolnej osób młodych. Uznawanie i **walidacja uczenia się pozaformalnego i nieformalnego** powinny w idealnej sytuacji prowadzić do uzyskania kwalifikacji, które jasno określają poziomy europejskich i krajowych ram kwalifikacji, a także do zdobycia tytułu zawodowego lub certyfikacji. Powinny one wyraźnie określać poświadczane zadania i umiejętności oraz sposób powiązania certyfikatu z pełną kwalifikacją. Nowe **ramy Europass** muszą umożliwiać jasne i praktyczne uwzględnienie wszystkich rodzajów certyfikatów i kwalifikacji w Europass-CV.

3.14. Mikroreferencje to alternatywne rozwiązania na rzecz udokumentowania dodatkowych umiejętności oferowanych przez przedsiębiorstwa lub instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego oraz instytucje szkolnictwa wyższego. Ponieważ nie ma wspólnej europejskiej definicji ani rozumienia kwestii **mikroreferencji**, można zastanowić się nad europejskim rozwiązaniem w tym zakresie. Dodawanie mikroreferencji do pełnych kwalifikacji, według europejskiej definicji i rozumienia **mikroreferencji** uzgodnionych ze związkami zawodowymi i pracodawcami, powinno pomóc młodym ludziom.

3.15. Kryzys związany z COVID-19 wpłynął na przepisy dotyczące przygotowania zawodowego. W wielu sektorach gospodarki, na które wpłynęły przestoje związane ze środkami izolacji, praktykanci musieli odłożyć w czasie przygotowanie zawodowe lub nawet je utracili. Z kolei w innych sektorach mogli nadal uczyć się poprzez projekty opracowywane w domu lub symulacje. **Dopasowanie miejsc przygotowania zawodowego w przedsiębiorstwach do osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego** rzeczywiście stanowi problem – zwłaszcza publiczne służby zatrudnienia powinny otrzymywać więcej informacji od prywatnych i publicznych przedsiębiorstw różnej wielkości, aby móc wspierać szkoły i nauczycieli kształcenia i szkolenia zawodowego starających się znaleźć praktyczne miejsca nauki dla przyszłych praktykantów.

3.16. EKES podkreśla, że przygotowanie zawodowe nie jest skierowane tylko do młodzieży, gdyż już w pierwszym akapicie europejskich ram jakości i skuteczności programów przygotowania zawodowego zwrócono uwagę na ten podwójny nacisk na przygotowanie zawodowe **osób młodych i dorosłych**. To, że przygotowanie zawodowe zostało uwzględnione w dokumencie programowym w sprawie wspierania zatrudnienia ludzi młodych, przyczynia się do błędnej interpretacji przygotowania zawodowego jako przeznaczonego wyłącznie dla ludzi młodych. EKES z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji, aby państwa członkowskie zwiększyły ofertę edukacyjną i zintensyfikowały przejście od kształcenia do zatrudnienia poprzez dobrej jakości **przygotowanie zawodowe lub staże**. Może to również skutecznie pomóc ograniczyć zjawisko wczesnego kończenia nauki oraz lepiej integrować migrantów i uchodźców na rynku pracy przy jednoczesnym poszanowaniu Europejskiego filaru praw socjalnych, europejskich ram jakości i skuteczności programów przygotowania zawodowego oraz ram jakości staży.

3.17. Komisja proponuje odnowienie **europejskiego sojuszu na rzecz przygotowania zawodowego** i nadanie mu nowej dynamiki. Chociaż sojusz ten zapewnił sobie wysoką pozycję dzięki zwiększeniu liczby zobowiązań przedsiębiorstw w zakresie przygotowania zawodowego, to to działanie już nie wystarczy. Mikroprzedsiębiorstwa i małe przedsiębiorstwa w dalszym ciągu stoją w obliczu poważnych wyzwań w zakresie oferowania przygotowania zawodowego. Dlatego warto propagować rozwiązanie, kiedy kilka przedsiębiorstw razem organizuje „**wspólne** przygotowanie zawodowe”. Należy zapewnić wysoką jakość i skuteczność wszystkich rodzajów przygotowania zawodowego pod kątem kryteriów przedstawionych w europejskich ramach jakości i skuteczności programów przygotowania zawodowego, a Komisja powinna uznawać i nagradzać przedsiębiorstwa według tych kryteriów.

3.18. Choć Komitet z zadowoleniem przyjmuje większy nacisk Komisji na zapewnienie **przygotowania zawodowego w sektorach cyfrowych i ekologicznych**, to zauważa, że dobrej jakości przygotowanie zawodowe powinno również być oferowane we wszelkich innych sektorach, w których trwa transformacja cyfrowa i ekologiczna.

3.19. Efektywne systemy kształcenia i szkolenia zawodowego oraz systemy przygotowania zawodowego prowadzące do wysokiej jakości zatrudnienia **wymagają skutecznego dialogu społecznego ze związkami zawodowymi i przedstawicielami pracodawców**. EKES z zadowoleniem przyjmuje sugestię Komisji dotyczącą potrzeby intensywniejszego dialogu społecznego na poziomie europejskim i krajowym, a dalsze możliwości budowania zdolności można wzmocnić za pośrednictwem zapewnianych przez Komisję usług wsparcia dla przygotowania zawodowego. Choć już kilku sektorowych

(17) Dz.U. C 161 z 6.6.2013, s. 67.

partnerów społecznych podjęło zobowiązania dotyczące wspierania europejskiego sojuszu na rzecz przygotowania zawodowego, EKES podkreśla autonomię europejskich komitetów dialogu sektorowego, które opracowują swój program pracy zgodnie z uzgodnionymi wspólnymi priorytetami.

3.20. W przypadku tych bezrobotnych osób młodych, które uzyskały już kwalifikacje, gwarancja dla młodzieży powinna również służyć jako gwarancja zatrudnienia ⁽¹⁸⁾ i zdobywania pierwszych doświadczeń zawodowych w sektorze publicznym lub trzecim.

Bruksela, dnia 29 października 2020 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹⁸⁾ Pavlina R. Tcherneva, Levy Economics Institute, Working Papers Series Nr 902, „The Job Guarantee: Design, Jobs, and Implementation” [Gwarancja zatrudnienia: opracowanie, miejsca pracy i wdrażanie], 2018.